

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6CoPr/5/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5713216371
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Miroslav Šepták
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2015:5713216371.2

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa: Sociálna poisťovňa so sídlom v Bratislave, pobočka Žilina, so sídlom A. Bernoláka 53, 010 01 Žilina 1, proti odporcovi v rade 1/ NARKS, s.r.o., so sídlom Mudroňova 41, 036 01 Martin, IČO: 44 937 105, 2/ TANNACO, a.s., so sídlom Choťánky 38, 290 01 Nymburk, Česká republika, IČO: 616 77 272, právne zastúpený JUDr. Mariánom Jurkovcom, advokátom so sídlom v H. V., M. R. U. XXXX, 3/ S. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom W.. Gy. L. XXXX/XX, XXX XX W. A., právne zastúpený advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, v konaní o určení zodpovednosti zamestnávateľa za zistenú chorobu z povolania, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 15Cpr/3/2013-135 zo dňa 26.02.2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Okresný súd Martin zamietol návrh navrhovateľa, ktorým sa domáhal voči odporcom v rade 1/ a 2/ určenia zodpovednosti za chorobu z povolania vzniknutú odporcovi v rade 3/. Rozhodnutie o trovách si vyhradil na dobu po právoplatnosti veci samej.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ v prejednávanej veci nie je vecne legitimovaný pre podanie návrhu vyššie uvedeného znenia, keďže takouto osobou s ohľadom na charakter sporu, môže byť len odporca v rade 3/. Sociálna poisťovňa, t. j. navrhovateľ má možnosť urobiť si vlastný úsudok v rámci riešenia predbežnej otázky o tom, či úraz, ktorý utrpel poškodený zamestnanec je pracovným úrazom alebo či ide o chorobu z povolania, ktorý z viacerých zamestnávateľov zodpovedá za pracovný úraz alebo chorobu z povolania, a či sa zamestnávateľ zbavil celkom alebo čiastočne zodpovednosti za pracovný úraz alebo chorobu z povolania (§ 198 ods. 1 Zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ďalej len „Zákon o sociálnom poistení“). V danom prípade, pokiaľ sa odporca v rade 3/ nedomáhal určenia zodpovednosti za chorobu z povolania voči odporcom v rade 1/ a 2/, okresný súd nemohol návrh navrhovateľa chápať ani ako podnet pre začatie konania v zmysle citovaného ustanovenia § 198 ods. 1 Zákon o sociálnom poistení, keďže navrhovateľovi takéto právo neprislúcha. Aktívne legitimovanými pre podanie návrhu o určení zodpovednosti za chorobu z povolania je zamestnanec, pričom navrhovateľ v konaní môže vystupovať len ako vedľajší účastník na strane odporcov v rade 1/ a 2/.

Proti vyššie uvedenému rozsudku podal navrhovateľ odvolanie, na základe ktorého odvolací súd žiadal, aby napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo svojej pomerne rozsiahlej argumentácii nesúhlasil s právnym názorom prvostupňového súdu, že nemá procesnoprávne oprávnenie pre podanie návrhu o vyriešenie spornej otázky, a to určenie zodpovednosti konkrétneho zamestnávateľa za zistenú chorobu z povolania odporcu v rade 3/. V tomto smere, odvolateľ upriamil pozornosť odvolacieho súdu na znenie ustanovenia § 198 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení, pričom argumentačne opätovne poukázal na osobitosti daného prípadu, kedy odporca v rade 3/, ako bývalý zamestnanec odporcov v rade 1/ a 2/ sa sám návrhom určenia zodpovednosti zamestnávateľa za

zistenú chorobu z povolania v občianskom súdnom konaní nedomáhal. Navrhovateľ pritom od samého počiatku nabádal právneho zástupcu odporcu v rade 3/, že tento prípad je potrebné riešiť súdnou cestou a aby v tomto smere boli podniknuté potrebné kroky. Advokátska kancelária nepodnikla kroky voči zamestnávateľom odporcu v rade 3/, ale voči navrhovateľovi, a to kroky typu podnet prokurátorovi, žaloba pre nečinnosť, nebralo sa v úvahu ani stanovisko, že navrhovateľ má úplne iné poslanie a úlohy značného rozsahu. Suplovanie úkonov za povolané subjekty nemožno od navrhovateľa so všetkou samozrejmosťou požadovať. Ak Klinika pracovného lekárstva zmenila dátum zistenia choroby z povolania, bol to výslovne jej vlastný postoj. Preto možno považovať za dôvodné, aby spornú otázku právneho základu, toho času riešil už len súd. Sám navrhovateľ mal pritom za to, a to zo zistených dôkazov, že odporca v rade 3/ naposledy pracoval za podmienok, za ktorých choroba z povolania vzniká u odporcu v rade 2/.

Odporca v rade 2/ v podanom vyjadrení zo dňa 14.04.2014 odvolací súd žiadal, aby napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Stotožňujúc sa s jeho dôvodmi a tiež aj poukazujúc na závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 36/1998, v ktorom sa Najvyšší súd zaoberal analogicky podobným prípadom.

Odporca v rade 3/ vo svojom vyjadrení zo dňa 19.05.2014 odvolací súd taktiež žiadal, aby napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil, poukazujúc na jeho podrobné zdôvodnenie. V ďalších podrobnostiach tiež namietol existenciu predbežnej otázky, keďže odporca v rade 3/ si uplatnil nárok na úrazovú rentu podaním žiadosti o priznanie úrazovej renty podľa § 88 Zákona o sociálnom poistení, ktorá bola doručená navrhovateľovi dňa 12.05.2011. Na základe hlásenia choroby z povolania a ohrozenia chorobou z povolenia vystaveného Klinikou pracovného lekárstva a toxikológie LFUK a UNB v Bratislave zo dňa 05.05.2011, kde bol ako zamestnávateľ zodpovedný za vznik choroby z povolania uvedený zamestnávateľ odporca v rade 1/. Rozhodovať o odbornej otázke, ktorou je priznanie choroby z povolania prináleží v zmysle Zákona o sociálnom poistení a jeho vykonávacej vyhlášky ambulanciám a oddeleniam pracovného lekárstva a Klinikám pracovného lekárstva v Bratislave, Martine a Košiciach. V danom prípade, príslušným orgánom, ktorý o predbežnej otázke v konaní o priznaní nároku na úrazovú rentu rozhodol, bola Klinika pracovného lekárstva a toxikológie LFUK a UNB v Bratislave hlásením choroby z povolania zo dňa 05.05.2011. Za ďalšie, odporca v rade 3/ poukázal tiež na závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 36/1998 publikovaného v Zbierke rozhodnutí zo súdnej praxe č. 41/1999. Z uvedeného rozhodnutia vyplýva, že za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania zodpovedá zamestnávateľ u ktorého zamestnanec naposledy pracoval pred jej zistením za podmienok, z ktorých choroba z povolania, ktorou bol postihnutý, vzniká. Rozhodujúci je teda čas zistenia choroby z povolania a posledný pracovný pomer pred týmto zistením, avšak za predpokladu existencie objektívnych podmienok pre vznik tejto choroby. Ak zamestnanec od vzniku choroby z povolania do jej zistenia pracoval u viacerých zamestnávateľov, rozhodujúcim z hľadiska určenia zodpovednosti toho-ktorého zamestnávateľa za škodu spôsobenú v súvislosti s touto chorobou je či sú u neho objektívne dané podmienky, z ktorých choroba z povolania vzniká alebo môže vzniknúť. Je irelevantné, či zamestnanec u takéhoto zamestnávateľa na zistenú chorobu z povolania aj skutočne ochoriel. V poznámke k predmetnému rozhodnutiu sa uvádza, že dĺžka zamestnania určitého zamestnávateľa v podmienkach, v ktorých choroba z povolania vzniká však nie je pre vznik zodpovednosti za škodu spôsobenú zamestnancovi touto chorobou rozhodujúca. Obdobné závery vyplývajú z rozsudku NS SR sp. zn. 7So 100/2009 publikovaného pod značkou R 116/2011. K existencií viacerých hlásení choroby z povolania odporca v rade 3/ uviedol, že Klinika pracovného lekárstva a toxikológie nebola oprávnená svojvoľne a ľubovoľne meniť už vydané lekárske posudky, resp. hlásenia choroby z povolania. Opravné hlásenie choroby z povolania alebo ohrozenie chorobou legislatíva SR nepozná. S poukazom na uvedené, postup Kliniky pracovného lekárstva nemá oporu v právnom poriadku, nemohlo spôsobiť ani zamýšľané právne následky, t. j. zmenu skoršieho posudku zo dňa 05.05.2011. Ide preto o nulitné právne akty a pri hodnotení skutkového a právneho stavu nie je možné na nich prihliadať. Pokiaľ by aj následné úkony, ktorými tím pracovného lekárstva a toxikológie neboli úplne nulitnými aktami, tak ide o samostatné úkony a predstavujú nové posudky na novú chorobu z povolania. Navrhovateľ tak na ich základe mal začať nové konanie o úrazovej rente a nie použiť ich do konania o inej chorobe z povolania a inej žiadosti odporcu v rade 3/. Pri riadnom konaní je nevyhnuté dospieť k záveru, že odporca v rade 3/ trpí chorobou z povolania: ťažká nedoslýchavosť až hluchota z hluku. Táto choroba mu bola zistená dňa 05.05.2011. Naposledy pracoval v hlučnom prostredí na pracovnej pozícii „obsluha pracovných strojov“, pričom vykonával prácu vedením a obsluhou buldozéra

(t. j. za podmienok, za ktorých uvedená choroba z povolania vzniká) u odporcu v rade 1/ a tento je za túto chorobou z povolania zodpovedný.

Krajský súd, ako súd odvolací, po zistení, že odvolanie bolo podané včas a smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom podľa § 212 ods. 1 O. s. p., preskúmal rozsudok okresného súdu v napadnutom rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní a po preskúmaní ho bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) podľa § 221 ods. 1 písm. f/, O. s. p. v napadnutom rozsahu zrušil a vec mu podľa § 221 ods. 2 O. s. p. vrátil na ďalšie konanie, a to z nasledovných dôvodov:

Navrhovateľ sa v prejednávanej veci domáha určenia, že odporca v rade 1/ nezodpovedá odporcovi v rade 3/ za chorobu z povolania - porucha sluchu z hluku, ktorú hlásila aj Klinika pracovného lekárstva a toxikológie, UNB Nemocnica ak. L. Derera Bratislava pôvodne hlásením zo dňa 05.05.2011, ktoré bolo zrušené novým hlásením zo dňa 02.05.2012, ktoré bolo opravované hlásením zo dňa 06.06.2012. Zároveň určenia, že odporca v rade 2/ zodpovedal odporcovi v rade 3/ za chorobu z povolania, poruchu sluchu z hluku, ktorú hlásila Klinika pracovného lekárstva a toxikológie, UNB Nemocnica ak. L. Derera Bratislava pôvodne hlásením zo dňa 05.05.2011, ktoré bolo zrušené novým hlásením z 02.05.2012, ktoré bolo opravované hlásením zo dňa 06.06.2012.

Zo skutkového stavu zisteného pred prvostupňovým súdom vyplýva, že dňa 12.05.2011 mu bola doručená žiadosť odporcu v rade 3/ o priznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom ako prílohy k žiadosti boli v daný deň doručené aj hlásenie choroby z povolania vystavené dňa 05.05.2011 a lekársky posudok o sťažení spoločenského uplatnenia zo dňa 05.05.2011. Navrhovateľ na základe doručenej žiadosti odporcu v rade 3/ listom zo dňa 17.05.2011 oboznámil odporcu v rade 1/ o doručenej žiadosti odporcu v rade 3/ s jeho prílohami, a vyzval ho v zmysle § 231 ods. 1 písm. g) Zákona o sociálnej poisťovni k predloženiu uvádzaných listín. Následne po vyjadrení sa odporcu v rade 1/ a jeho námietke, že s prihliadnutím na dĺžku pracovného pomeru odporcu v rade 3/ v ich spoločnosti nemohlo dôjsť u neho k ochoreniu sluchu z dôvodu choroby z povolania v čase, kedy pracoval v tejto spoločnosti (od 01.07.2010 do 20.08.2010) bolo doručené Sociálnej poisťovni druhé hlásenie choroby z povolania zo dňa 06.06.2012, v ktorom bol ako zamestnávateľ odporcu v rade 3/, u ktorého choroba z povolania vznikla uvedený odporca v rade 2/. V čase podania návrhu bolo konanie iniciované odporcom v rade 3/ prerušené podľa § 193 ods. 3 Zákona o sociálnom poistení.

V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 1 O. s. p.). V občianskom súdnom konaní súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci a rozhodujú o súlade všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vo veciach územnej samosprávy so zákonom a pri plnení úloh štátnej správy aj s nariadením vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 2 O. s. p.). Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O. s. p.).

Zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov došlo k viacerým zmenám, ktoré sa okrem iných zmien týkali aj oblasti právomoci súdov. Z § 294 bod 27 uvedeného zákona vyplýva, že (okrem iného) boli zrušené ustanovenia § 198 ods. 1 písm. a/ až c/, ako aj ustanovenia § 199 až § 213 Zákonníka práce. Z uvedeného preto vyplýva, že jediným nárokom upraveným v Zákonníku práce z titulu pracovného úrazu alebo choroby z povolania zostala vecná škoda. Ostatné nároky sú upravené v Zákone o sociálnom poistení. Od účinnosti novej právnej úpravy, t.j. od 1. januára 2004 o uvedených nárokoch (ako aj o ďalších úrazových dávkach uvedených v štvrtej hlave Zákona o sociálnom poistení) rozhoduje Sociálna poisťovňa, ktorej právomoc na prejednanie a rozhodovanie v týchto veciach vyplýva z ustanovenia § 177, podľa ktorého na konanie vo veciach sociálneho poistenia sú vecne príslušné organizačné zložky Sociálnej poisťovne. Ide o konanie vo veciach dávkových v zmysle ustanovenia § 172 ods. 3 písm. a/ Zákona o sociálnom poistení (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 5. 8. 2010, sp. zn. 3 Cdo 295/2009).

Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 2 Cdo 65/2006 uviedol, že „spor medzi zamestnancom a zamestnávateľom, ktorý rieši základ nároku poškodeného zamestnanca na jednotlivé plnenia, vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo

chorobou z povolania, treba považovať aj naďalej (t.j. aj za účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z.) za spor vyplývajúci z pracovnoprávneho vzťahu, ktorý rieši súd v občianskom súdnom konaní“. V odôvodnení uvedeného rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že i keď si sociálna poisťovňa pri rozhodovaní v dávkových veciach v zmysle § 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. môže sama urobiť úsudok o niektorej predbežnej otázke (teda aj pokiaľ ide o určenie rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa za škodu vzniknutú pracovným úrazom), nie je oprávnená samostatným rozhodnutím odstrániť spornosť týkajúcu sa rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa za škodu ním spôsobenú. Rozhodnúť o tejto spornej otázke môže len súd v občianskom súdnom konaní; jeho rozhodnutím súdu je potom sociálna poisťovňa viazaná. V takomto prípade neprichádza do úvahy skúmanie naliehavého právneho záujmu tak ako je tomu pri určovacích žalobách. Sociálna poisťovňa si môže sama (avšak nemusí) v konaní o nároku na úrazovú dávku urobiť úsudok o predbežnej otázke, ktorou v tomto konaní nepochybne môže byť aj otázka, či ide o pracovný úraz alebo otázka rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pracovným úrazom vzniknutú. Ak tak neurobí (spravidla, ak takáto otázka je sporná) konanie preruší, pričom sa nevylučuje, že na začatie takéhoto konania dá sama podnet. Priamo prejednať a rozhodnúť takúto vec môže len súd v občianskom súdnom konaní. Takýmto rozhodnutím je Sociálna poisťovňa potom v samotnom konaní o úrazovej dávke viazaná.

S poukazom na uvedené sa odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s názorom okresného súdu, že prejednanie a rozhodovanie vecí, o určenie zodpovednosti zamestnávateľa za zistenú chorobu z povolania, patrí aj po 31. decembri 2003 v zmysle § 7 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 14 Zákonníka práce do právomoci súdu. Okresný súd správne konštatoval, že aj po prijatí zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, účinného od 01.01.2004, sa v Zákonníku práce naďalej nachádza právna úprava zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania. Spor, ktorý rieši základ nároku poškodeného zamestnanca na jednotlivé plnenia, vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za chorobu z povolania, treba preto považovať naďalej za spor vyplývajúci z pracovnoprávneho vzťahu. Za správny, zákonu zodpovedajúci treba považovať aj záver okresného súdu v tom, že Sociálna poisťovňa si môže sama (avšak nemusí) v konaní o nároku na úrazovú dávku v zmysle § 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení urobiť úsudok o predbežnej otázke, ktorou v tomto konaní nepochybne môže byť aj otázka, zodpovednosti zamestnávateľa za chorobu z povolania. Ak tak neurobí (spravidla, ak takáto otázka je sporná, ako tomu bolo v danej veci), konanie preruší, keď sa už začalo konanie o predbežnej otázke, pričom sa nevylučuje, že na začatie takéhoto konania dá podnet sama Sociálna poisťovňa (§ 193 ods. 1 v spojení s § 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení). Ako už bolo uvedené Sociálna poisťovňa však samostatne vo forme rozhodnutia o spornej otázke nerozhoduje. Sociálna poisťovňa si môže v rámci konania o takejto otázke, ako o otázke predbežnej, urobiť len úsudok (či už kladný alebo záporný). Priamo prejednať a rozhodnúť takúto vec môže len súd v občianskom súdnom konaní. Takýmto rozhodnutím súdu je Sociálna poisťovňa potom v konaní o úrazovej dávke viazaná (§ 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Právomoc súdu je teda aj po 01.01.2004 daná len pre prípady, kedy je potrebné vyriešiť základ nároku poškodeného zamestnanca, teda napríklad, či úraz (choroba z povolania), ktorý utrpel je pracovným úrazom (chorobou z povolania), kto zaň zodpovedá a do akej miery.

Až po uvedení sa odvolací súd so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu stotožnil, tieto považoval za vecne správne.

V konaní však bolo predovšetkým spornou otázkou to, či ustanovenie § 198 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení zmocňuje Sociálnu poisťovňu k podaniu návrhu na začatie konania v zmysle § 80 O.s.p.. V dôvodoch svojho rozhodnutia prvostupňový súd uviedol len to, že „návrh, ktorý podala Sociálna poisťovňa nemohol chápať ako podnet pre začatie konania, pretože v pozícii navrhovateľa jej toto neprináleží“, preto návrh navrhovateľa pre nedostatok vecnej legitímácie zamietol. Takto formulované odôvodnenie napadnutého rozhodnutia však odvolací súd považoval za nedostatočné, nepreskúmateľné, ktorá vada napĺňa odvolací dôvod podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p.. Okresný súd sa v dôvodoch rozhodnutia nedostatočne vysporiadal najmä s argumentáciou navrhovateľa poukazujúcou na špecifické okolnosti daného prípadu, a tiež s tým, či na rozhodovanie v prejednávanej veci dopadajú závery vyplývajúce z doposiaľ ustálenej súdnej praxe vo veci riešenia predbežnej otázky pri úrazových dávkach. V naznačenom smere, odvolací súd dáva do pozornosti prvostupňového súdu najmä rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/65/2006, ktoré bolo publikované v rozhodnutiach zo súdnej praxe č. 3/2007, str. 99 -102, ďalej tiež napríklad rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžso 19/2012 zo dňa 29.05.2013. Okresný súd sa tiež oboznámi s

rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 350/2012 zo dňa 14.05.2013 a sp. zn. 3Cdo 138/2013-449 zo dňa 09.06.2014, na ktoré vo svojej argumentácii poukazoval navrhovateľ.

Prvostupňový súd taktiež nanovo rozhodne aj o náhrade trov tak prvostupňového ako aj odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.)

Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie n i e j e prípustné.